15. 11. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

„Jiný důvod“ pro zastavení exekuce (nejen) v daňovém řízení

Podle nejnovějšího rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2019, sp. zn. 8 Afs 250/2018-54 (dále také jako ,,rozsudek“), může být „jiným důvodem“ pro zastavení exekuce: 1) existence okolností, pro které je další provádění výkonu způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je výkon rozhodnutí vybudován, 2) výkon rozhodnutí se příčí účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit (efektivní) splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu, 3) výkon rozhodnutí by vedl ke zjevné nespravedlnosti, 4) výkon rozhodnutí by byl v rozporu s principy právního státu.

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“), stanoví, že výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže je výkon rozhodnutí nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat. Tzv ,,jiný důvod“ pro zastavení exekuce uvádí taktéž zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „d.ř.“), který v ustanovení § 181 odst. 2 písm. i) stanoví, že správce daně na návrh příjemce exekučního příkazu nebo z moci úřední daňovou exekuci zcela nebo zčásti zastaví, pokud je tu jiný důvod, pro který nelze v daňové exekuci pokračovat.

Okolnosti případu

Celní úřad pro Středočeský kraj (dále také jako „žalovaný“) vydal dne 19. 1. 2016 „Exekuční příkaz prodejem věcí movitých“, jímž nařídil daňovou exekuci žalobce ve formě prodeje cenných papírů. Tento exekuční příkaz byl vydán na základě 10 rozhodnutí, kdy šlo o 2 dodatečné platební výměry, 4 rozhodnutí o celním deliktu a 4 platební výměry na úrok z prodlení. Dodatečnými platebními výměry bylo rozhodnuto, že žalobce dovezl tabákový odpad namísto zboží jím deklarovaného v celním prohlášení a zároveň byla žalobci doměřena daňová povinnost včetně cla.

Vzhledem ke skutečnosti, že návrh žalobce na zastavení daňové exekuce žalovaný zamítl, napadl žalobce toto zamítavé rozhodnutí žalovaného o návrhu na zastavení daňové exekuce i samotný exekuční příkaz samostatnými žalobami u Krajského soudu v Praze, který žaloby spojil ke společnému projednání, přičemž následně žaloby zamítl s odůvodněním, že vyměřovací a daňová řízení jsou oddělená, tedy námitkami proti exekučnímu příkazu nelze brojit proti daňovému nedoplatku. Dle názoru Krajského soudu v Praze se soud již nemůže zabývat skutečnostmi, které nastaly ve vyměřovacím řízení. Žalobce podal proti rozsudku Krajského soudu v Praze kasační stížnost, v rámci které namítal, že dodatečné platební výměry stály na předběžných otázkách

(rozhodnutí vydaných v jiných řízeních, které však byly až za několik let poté zrušeny) a nesprávnost exekučního titulu nebylo možné napadat mimořádnými opravnými prostředky, neboť okolnosti ji způsobující nastaly až po uplynutí lhůty pro stanovení daně, kterou je limitována možnost obnovy řízení.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2019, sp. zn. 8 Afs 250/2018-54

Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce napadl samostatnými žalobami jak exekuční příkaz nařizující exekuci, tak rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zastavení daňové exekuce, Nejvyšší správní soud se ve svém rozsudku zabýval zvlášť přezkumem exekučního příkazu a zvlášť přezkumem rozhodnutí, jímž byl zamítnut návrh na zastavení daňové exekuce.

Co se týká přezkumu exekučního příkazu, tak v této věci je rozhodnutí Krajského soudu v Praze podle názoru Nejvyššího správního soudu v souladu se zákonem, neboť *„soudní přezkum nemůže zpochybňovat souslednost a logickou provázanost jednotlivých fází daňového řízení*". Nejvyšší správní soud v rozsudku k tomuto uvádí, že *„Námitkami proti exekučnímu příkazu nelze účinně brojit proti samotnému daňovému nedoplatku, stanovenému samostatným správním rozhodnutím, a následný soudní přezkum může být zaměřen zejména na vhodnost a proporcionalitu způsobu a rozsahu provedení exekuce, na vykonatelnost exekučního titulu, na jeho právní účinnost vůči povinnému apod., nikoliv již na přezkum důvodnosti samotného exekučního titulu.*" Nejvyšší správní soud pak v této souvislosti odkazuje na svůj rozsudek ve věci vedené pod sp. zn. 1 Afs 8/2008, podle kterého ani zrušení dodatečného platebního výměru (exekučního titulu) nemá vliv na zákonnost exekučního příkazu, nicméně odpadnutí exekučního titulu musí být zohledněno v samotném vymáhacím řízení.

Nicméně, Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s názorem žalovaného a Krajského soudu v Praze ve věci zamítnutí návrhu na zastavení daňové exekuce. Nejvyšší správní soud v odstavci 23 rozsudku zdůrazňuje, že podle Ústavního soudu existují z obecně přijímané zásady, že námitky vůči vadám nalézacího řízení (resp. rozhodnutí jako jeho výsledku) nelze přenášet do řízení exekučního, výjimky, podle nichž je v exekučním řízení možné hodnotit i zásadní vady exekučního titulu. Nejvyšší správní soud pak v rozsudku odkazuje na názor Ústavního soudu vyjádřený v nálezu ze dne 17.12. 2015, sp.zn.: IV. ÚS 3216/14, podle kterého mohou být důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. takové okolnosti, pro které je další provádění výkonu **způsobilé založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je výkon rozhodnutí vybudován**, anebo je **protichůdné účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit (efektivní) splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu**. Nejvyšší správní soud dále taktéž odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2016, sp.zn.: II. ÚS 2230/16, podle kterého se "jiný důvod" k zastavení exekuce (výkonu rozhodnutí) použije pro odstranění **zjevné nespravedlnosti** i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl dokonce **v rozporu s principy právního státu**.

S ohledem na další judikaturu Ústavního soudu, na kterou Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku odkazuje, a to konkrétně nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15, který uvádí, že *„závěry k ‚jiným důvodům´ podle civilní procesní úpravy tak lze, s přihlédnutím k případným zvláštnostem, považovat za přenositelné k ´jiným důvodům´ podle daňového řádu"*, byl výklad ,,jiných důvodů" pro zastavení exekuce vztažen i na daňovou exekuci, přičemž Ústavní soud v tomto nálezu taktéž uvádí, že *„Z uvedeného tedy plyne, že i v řízení exekučním je za určitých podmínek možné uplatnit námitky vůči nalézacímu řízení a jeho výsledku. Protiústavnost exekučního titulu může za těchto podmínek hodnotit i exekuční soud a vyvodit z toho patřičné důsledky."*

Nejvyšší správní soud v předmětném rozsudku taktéž připomíná nález Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2019, sp.zn.: II. ÚS 3194/18, z něhož vyplývá oprávnění obecných soudů zabývat se v exekučním

řízení zásadními vadami exekučního titulu a jejich povinnost výkon rozhodnutí zastavit podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. také v případech, v nichž by výkon rozhodnutí vedl **ke zjevné nespravedlnosti**, nebo byl dokonce v **rozporu s principem právního státu**.

Nejvyšší správní soud je tedy přesvědčen, *že „S ohledem na judikaturu Ústavního soudu nelze bezvýjimečně trvat na závěru o oddělenosti nalézacího řízení a exekučního řízení. I v řízení exekučním lze úspěšně zpochybnit vykonatelný titul, což povede k zastavení exekučního řízení, neboť je tu jiný důvod, pro který nelze v exekuci pokračovat.“*

Na základě uvedeného pak Nejvyšší správní soud v odstavci 28 rozsudku shrnuje, co může být „jiným důvodem“ pro zastavení exekuce, přičemž podle Nejvyššího správního soudu se vždy musí jednat o důvody jasné, na první pohled zřejmé. Pokud je osoba povinná navrhne, má soud, případně správní orgán povinnost se jimi zabývat. Podle názoru Nejvyššího správního soudu *„při zkoumání, zda exekuční titul netrpí zásadními vadami, není relevantní, zda a jak efektivně hájil povinný svá práva v nalézacím řízení.“*

Závěr

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 8. 2019, sp.zn.: 8 Afs 250/2018-54, shrnul, co může být ,,jiným důvodem“ pro zastavení exekuce, přičemž tímto krokem Nejvyšší správní soud nepochybně značně napomohl při vlastní aplikaci jak ustanovení § 181 odst. 2 písm. i) d.ř, tak také ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř., neboť doposud byly tyto ,,jiné důvody“ v judikatuře dovozovány pouze jednotlivě. Bude zajímavé sledovat, jaký vliv rozsudek bude mít a jak se projeví do aplikační praxe soudů v budoucnu.

Mgr. Markéta Fulínová,
advokátka

Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533
Fax: +420 270 005 537
e-mail: info@tdpa.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Civilněprávní prostředky ochrany při koupi falzifikátu
- Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů
- Konec zákonné koncentrace řízení? Návrh Nejvyššího soudu před Ústavním soudem
- Soudní poplatky v řízení o rozvodu manželství a úpravy poměrů k nezletilému dítěti po tzv. rozvodové novele
- Imise ve stavebním řízení aneb kde končí veřejný zájem a začíná soukromé právo?
- Užívání prostoru nad pozemkem třetí osobou
- Přístup k nemovitosti přes pozemek třetí osoby
- PŘEHLEDNĚ: Jak funguje předkládání plné moci? Postačí soudu jen její „fotokopie“? Aneb vývoj právní úpravy požadavků na plnou moc v našem právním systému.
- Využívání nástrojů umělé inteligence: proč je GDPR relevantní?
- Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku
- Byznys a paragrafy, díl 24.: Digitalizace korporátního práva: EU cílí na snížení administrativy při přeshraničním podnikání